

To Fiala zamlčel. Za plyn dáte o 10 tisíc víc než Slováci. A další fakta

- CZ24 News | 10. ledna 2022

ČESKO: Premiér Petr Fiala oznámil, že nový rok bude velmi těžký i z důvodu cen energií, a jako řešení ze strany vlády uvedl sociální opatření. Tím však hasí požár, ale neřeší jeho příčiny. „Hloubku problému a nástroje pro jeho vyřešení premiér neuvedl,“ upozorňuje pro ParlamentníListy.cz Vladimír Štěpán, člen skupiny Energie není luxusní zboží. „Odběratel v Česku tak zaplatí za rok o deset tisíc korun více než odběratel na Slovensku,“ uvedl expert k cenám plynu a přikládá čísla z dalších okolních států. A „zelené“ Německo? To prý také není pravda.

Předseda vlády Petr Fiala věnoval v novoročním projevu dost prostoru [energetické krizi](#). Je v této problematice něco, k čemu se nevyjádřil, ale co od něj při této příležitosti rozhodně zaznít mělo?

Premiér oznámil, že rok 2022 bude velmi těžký i z důvodu cen energií. A jako řešení ze strany vlády uvedl sociální opatření. Problém vidím v tom, že hasí požár, ale ne jeho příčiny. Hloubku problému a nástroje pro jeho vyřešení pan premiér neuvedl. Sociální opatření nestačí. Uvedli jsme již před časem a doložili, že ceny elektřiny a plynu se v Česku zvýšily o stovky procent, v ostatních státech V4 jenom o desítky procent. Důsledkem je nejvyšší nárůst cen u řady druhů zboží v České republice v rámci celé EU na počátku roku 2022, inflace přes deset procent, a tím i znehodnocování úspor, další krachy obchodníků, očekávání faktur na energie s doplatky i v desítkách tisíc korun u domácností, ukončení činností firem a malých živnostníků ve službách a tak dále.

I nejmenší finanční příspěvek velice pomáhá! Děkujeme!

CHCI PŘÍSPĚT

Pan předseda vlády bude muset odpovídat na stále častější a důraznější dotazy občanů a firem, proč právě u nás jsou tak vysoké ceny energií, daleko vyšší než v jiných státech, a jak situaci vyřeší. Proč jenom v České republice nelze prosadit žádný návrh na snížení cen energií, přestože výrazně vyšší ceny energie zůstanou v Česku i v roce 2023 a v dalších letech. Pro příklad, na Slovensku se mají v tomto roce zvýšit ceny elektřiny o 10 až 15 procent, u nás o 70 až 80 procent. Ceny plynu se mají na Slovensku zvýšit o 10 až 25 procent, v Česku o 50 až 70 procent. Nebo proč Innogy prodává na Slovensku plyn domácnostem například u odběru 1 500 m³ za cenu 6,80 Kč za m³, zatímco u nás za 13,60 Kč za m³? Odběratel v Česku tak zaplatí za rok o 10 tisíc korun více než odběratel na Slovensku.

Lze dát Petru Fialovi za pravdu, že vláda jeho předchůdce Andreje Babiše se chovala tak, jako by Česká republika nepotřebovala akutně řešit nové zdroje energií pro naše domácnosti a náš průmysl?

Pan premiér má pravdu v tom, že současná vláda výše uvedené problémy zdělala. Faktem je, že minulá vláda zcela selhala, pokud jde o přípravu České republiky na energetickou krizi, která byla předvídatelná. To se týká i Energetického regulačního úřadu, který selhal. Programem minulé vlády bylo udržet ceny elektřiny na sociálně přijatelné úrovni, ta ale rostla nejrychleji v Evropské unii. Na riziko zvyšování cen energií jsme upozorňovali od roku 2018, v roce 2019 jsme vydali článek, kde českou energetiku přirovnáváme k Titaniku, kde na palubě se ještě jásá a zpívá, zatímco dole už vylévají vodu hrníčky. Má také pravdu v tom, že problémy jsou složité a musejí se řešit postupně. Smutným údělem nynější vlády ale je, že veřejnost – laická i odborná – bude požadovat provedení zásadních kvalitativních změn v řízení energetiky právě od současné vlády.

Předseda vlády upozornil, že nám může přinést problémy na jedné straně Rusko, které se snaží Evropu vydírat, a dokonce dává najevo, že je připraveno i na ozbrojený konflikt, na druhé straně významné evropské státy, které se rozhodly investovat do nezávislosti na fosilních palivech, a to takřka za každou cenu. Pojmenoval správně ohniska našich energetických potíží?

Částečně ano, cenné je, že si pan premiér uvědomuje, že přechod k obnovitelným zdrojům musí být postupný, uzavírání zdrojů na fosilní paliva musí být kompenzováno jinými za přijatelných ekonomických podmínek, nebo aspoň výrazným zlepšením životního prostředí.

Patrný je ale problém českých politiků, že neumějí oddělit politiku od ekonomiky ve prospěch České republiky. Pan premiér by neměl hovořit o vydírání Evropy Ruskem. O možné válce by měl hovořit více diplomaticky s cílem co nejvíce přispět k vyřešení sporu, ne spor rozdmýčkovat. Nechceme přece válku. Navíc čeští politici zvyšují svými výroky ceny energie a poškozují českou ekonomiku, která je ve velmi špatném stavu i tak, viz zadlužení státu.

Západní politici řady států také kritizují Rusko, uzavírají ale různé kompromisní politické dohody, aby na druhou stranu přispěli k uzavření řady lukrativních smluv průmyslových podniků svých států s ruskými firmami a uzavřely i dlouhodobé smlouvy na odběr plynu s Gazpromem za velmi nízké ceny. Nikdo z nich nezpochybnil, že by Rusko neplnilo svoje smluvní závazky v dodávkách plynu. Kdo chtěl, mohl si nasmlouvat více plynu. Není jasné, o jaké vydírání ze strany Ruska se jedná, ruský plyn z dlouhodobých smluv je minimálně o polovinu levnější než plyn z burzy. Ceny plynu na burze již stanovuje více regulace ze strany EU než tržní vztahy.

V souvislosti s prudkým růstem cen energií premiér na Nový rok varoval před různými politickými spasiteli a populisty, kteří budou chtít této situace zneužít a budou nám tvrdit, že řešení je jednoduché. Že stačí něco odmítnout nebo odněkud vystoupit. Jeho vláda prý bude místo toho trpělivě a tvrdě pracovat, hledat v Evropě spojence a přesvědčovat partnery. Je jeho postoj realističtější než postoj prezidenta Miloše Zemana, který ve svém vánočním projevu vyzýval k odmítnutí Green Dealu?

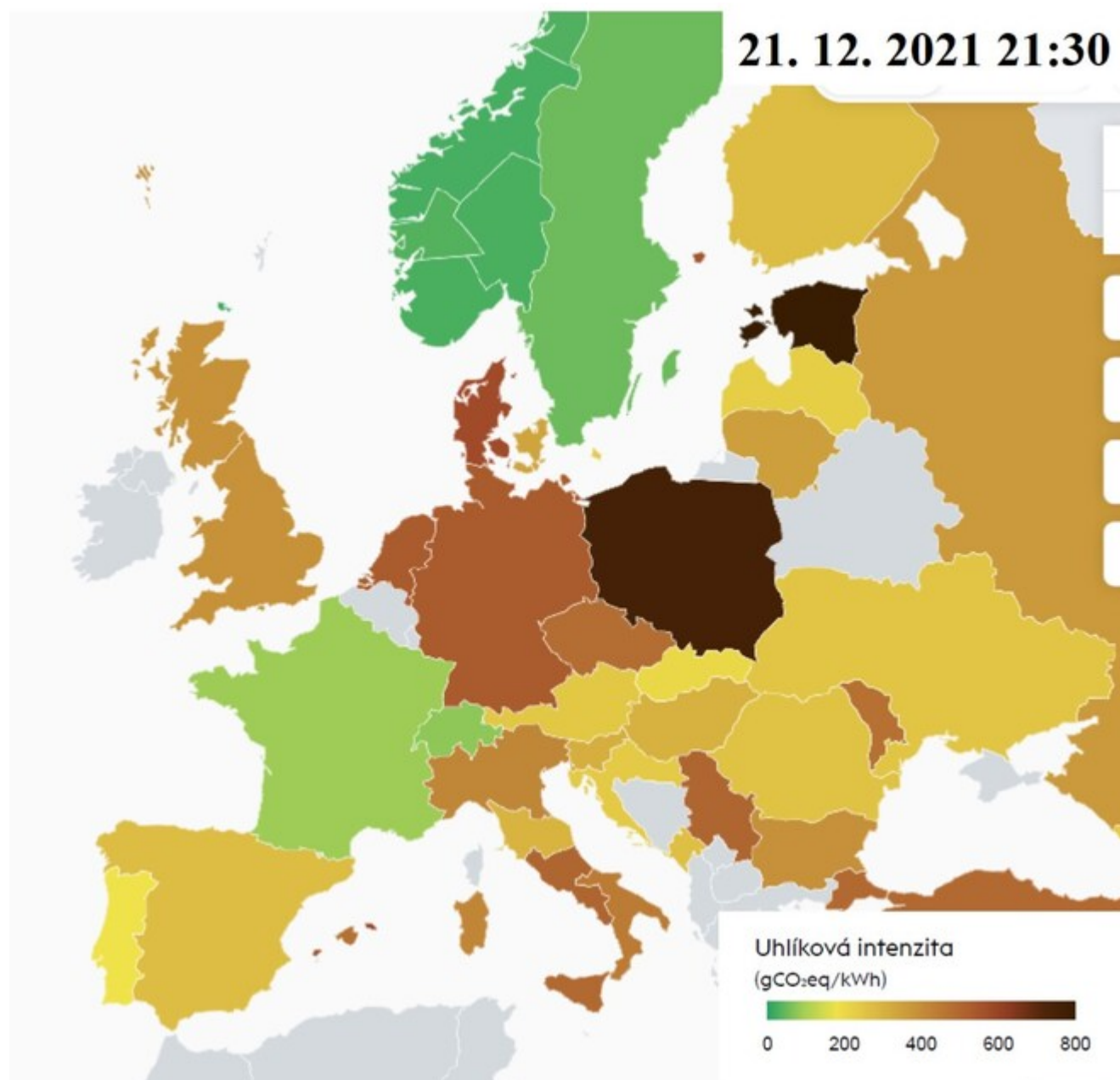
Myslím, že řešení je někde mezi stanovisky premiéra a prezidenta. Green Deal může být, ale Česká republika by si ho mohla a měla vykládat tak, že jeho základním obsahem je cíl snížit emise o 55 procent do roku 2030. Jakými nástroji tento cíl splní, by mělo být volbou státu, vždyť každý stát má jiné podmínky. Toto jsme pomohli prosadit na Slovensku a vyplatilo se. Rozumný mix jaderné elektřiny, stimulace úspor energie a výstavby malých a středních zdrojů, využití zemního plynu ve vysoce účinných zdrojích by mohly snížení emisí o 55 procent pomoci splnit. To by měl být základ energetické politiky České republiky do roku 2040. Pan prezident má plnou pravdu, když říká, že

direktivní nařizování nástrojů ze strany EU vede ke zvyšování cen energií, nevede ale ke zlepšování životního prostředí. Jak by jinak mohlo mít Německo nejvyšší ceny elektřiny v rámci Evropské unie a nejhorší stav ovzduší od roku 1990, když vyrábí 60 procent elektřiny z obnovitelných zdrojů?

K té situaci v Německu se hned dostaneme. Ale ještě k tomu, co pronesl Petr Fiala. Podle něj cestou, jak z energetické krize ven, je konečně pohnout s výstavbou jaderných bloků a podpořit investice do dalších rozumných obnovitelných zdrojů. Její alternativou je prý jen zaostalost a chudoba. Ukázal tím na jediný možný směr, kudy se může česká energetika ubírat?

Využívání současných jaderných elektráren je možné a nutné, a to co nejdéle. Výstavba nových JE je ale problematická z více důvodů, a nemůže proto být základem energetické politiky, určitě ne do roku 2040. Evropská unie sice zařadila jádro mezi zelené zdroje, ale stanovila takové podmínky, že výstavba JE je prakticky nemožná. Navíc výstavba nových jaderných zdrojů trvá desítky let, investiční náklady se mnohonásobně zvýšily, žádný dodavatel nepodepíše penalizace za dokončení výstavby včas a za rozpočtové náklady. Skutečné náklady mohou pak být vyšší i o stovky miliard.

Pokud jde o přínos obnovitelných zdrojů, podívejme se na mapu emisí v evropských státech:

Německo má i přes masivní investice do OZE vyšší emise než Česko. Slovensko má založenou energetiku na využívání jaderné energetiky, zemního plynu, snížení energetické náročnosti průmyslu, mixu více zdrojů. Ještě před několika lety byl stav ovzduší na Slovensku horší než u nás, nyní platí Slovensko minimum za emisní povolenky a má jedno z nejčistších ovzduší v EU. Zásadním krokem k tomuto úspěchu byl přechod z uhlí na zemní plyn. Podíl obnovitelných zdrojů na energetickém mixu je minimální.

I nejmenší finanční příspěvek velice pomáhá! Děkujeme!

CHCI PŘISPĚT

Z mapy je jasné, proč Česká republika platí tolik za emisní povolenky. Otázka také je, jaký je přínos z dotací do obnovitelných zdrojů za stovky miliard korun, když emise zůstávají u nás stále vysoké? Z výše uvedeného je jasné, že využívání obnovitelných zdrojů by mělo být jedním z nástrojů pro snížení emisí, nikoliv závazným cílem. Jinak může být výsledkem to, co zažíváme v současné době, vysoké ceny energií a nelepšící se životní prostředí.

Český premiér si hodně slibuje od našeho předsednictví EU ve druhé polovině tohoto roku, protože podle něj budeme několik měsíců více slyšet, více vidět a náš názor bude mít větší váhu. Sdílíte s ním tyto naděje a jak konkrétně může předsednictví EU Česku při řešení energetické krize pomoci?

Myslím, že do určité míry ano, pokud budou návrhy České republiky reálné a řádně zdůvodněné. V rámci předsednictví se může Česko dostat k řadě dokumentů, spoluvytvářet je a ovlivňovat. Stejně tak i podávat návrhy řešení, třeba i energetické krize. Vidím velmi pozitivně, že se pan premiér bude snažit předsednictví využít i k řešení energetické krize.

Petr Fiala se pochválil, že jedním z prvních úkolů, které kolegům hned po jmenování vlády zadal, byla příprava podpůrných programů pro lidi, které ohrožuje energetická chudoba. Nevypadá to na smíření s faktem, že ceny energií vylétly prudce vzhůru, takže se pomůže těm nejchudším a vy ostatní si poradíte sami? Neměl premiér uložit ministrům ambicióznější úkoly?

Je to, jak říkáte. Podle mého názoru se pan premiér domnívá, že čas a trh problémy cen energií vyřeší. To je, myslím, nereálné očekávání. Evropská unie uměle zvyšuje ceny plynu na burzách formou povolenek a svázáním cen elektřiny s plynem. Cílem EU jsou co nejvyšší ceny plynu a elektřiny, USA zase odvozují ceny energií od cen ropy, cenu ropy se jim podařilo stlačit politickými prostředky a masivním využíváním čtyřikrát levnějšího zemního plynu, než je cena v EU, i částečnou tolerancí uhlí. Politika v USA slouží ekonomice, pod hrozbou sankcí za Nord Stream 2 zvyšují cenu plynu v EU, a tím svoje zisky z exportu zkapalněného plynu. Tak by se měla dělat politika.

Jak jsou momentálně v Evropské unii rozdány karty vzhledem k cenám energií?

Nejnižší ceny energií v EU mají nyní státy, které si zachovaly vlastnictví v energetických firmách, regulují ceny energií, dále vycházejí z mixu energií, jenž vede k výraznému snižování emisí, nikoliv jenom z direktivní preference obnovitelných zdrojů a elektřiny bez ohledu na ekonomické dopady. A také ty, co omezily nákup plynu a elektřiny na burzách, mají uzavřenou dlouhodobou smlouvu na

nákup plynu z Ruska a dosáhly výrazných úspor energií. Tudy vede cesta i pro Českou republiku, která v uplatňování výše uvedených prostředků výrazně zaostává, proto má tak vysoké ceny energií. Obávám se, že žádné spojení se západními státy nám nepomůže, spíše naopak, viz ceny na burzách. Musíme si pomoci sami.

Lehko se řekne, hůře vykoná. Jak bychom si mohli sami pomoci?

Jedním z prvních důležitých kroků by mělo být odkoupení podzemních zásobníků plynu od společnosti RWE zpět do vlastnictví státu. Tím se sníží ceny plynu, zvýší bezpečnost zásobování plynem, poněvadž bude omezena spekulace s cenami plynu, a výrazně se sníží počet obchodníků, kteří by mohli ukončit činnost.

Jako skupina Energie není luxusní zboží jsme provedli analýzu hlavních problémů české energetiky a vytipovali možné nástroje pro řešení energetické krize. Předložíme je vládě České republiky a dalším státním orgánům.

ZDROJ